

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az erdélyi fagygyú-ipar.

I.

A brassói iparkamara tevékeny titkára, Hincz János „Blätter für Handel und Gewerbe in Siebenbürgen” czim alatt a kamara pénzbeli segélye mellett egy szakipar szerkesztő, mely, eltekintve azon visszasszágtól, hogy a Királyföld mellett az összes székelységi iparkamarájának az organuma s mégis csak német nyelven jelenik meg, kiváló szakszerűséggel van szerkesztve és sok érdekes adatot foglal magában az erdélyi részek iparát és kereskedelmét illetőleg.

Egyik közelebbi számában, az erdélyrészi gyertya- és szappangyártásról hoz egy szakírófült közleményt, melyet érdekes adataival fogva méltónak tartunk a ismertetésre.

Az erdélyi részek — a czikk szerint — a fagygyút nagyjában azon baromtenyészőktől kapják, a kik hazánkban az Al-Dunához járnak ki barmaikat legeltetni, csak hogy a mőta a dunai Bulgáriában Törökország a cserkeszeket letelepítette s a legeltetési szerződést kihirdette, 1-56 és 57-től kezdve a fagygyútermelés szakadatlanul és nagy mértékben apadt.

Ezen új állapotokat megelőzőleg az erdélyi baromtenyészők hatalmas csordáikat szerfelett csekély bérért legeltethették Bulgáriában és a Dobrudsa kitűnő legelőin, felváltva az erdélyi határhégyek havasos legelőivel a kihizlalásig. Összességben barmaik nagy részét hol Moldva-Olahországban, hol Erdélyben levágták és bőrt, fagygyút a brassói és szebeni piacokra hozták.

Mint hogy azonban a marhapásztorok Bulgáriából és a Dobrudzából kiszorítottak a Duna innenső partjára, Romániában pedig két évtized óta nagy területi legelők művelés alá vétettek, nem kaptak elég legelőt, vagy ha igen, a nagy kereslet miatt drágán. A mőta továbbá az ausztráliai grappu megtalálván útját Európába, a mi gyapjainkra jelentékeny nyomást gyakorol, a mőkányok baromtenyészése nem fizeti ki magát. Nagy csordákat nem is tartanak többé, hanem csak épen annyit a mennyit a kicsiny kibérelt legelőkn lehet.

1857-ben és 1858-ban — jegyzi meg erre a szerkesztő — baromtenyészők juhállományát Erdély keleti és déli hegységeiben 1 millió darabra tőhetni. Baromcsordáik 40 ezer darabra; lovaik száma 15 ezerre ment. Ma juhaik száma 300 ezerre, barmaiké 2 ezere apadt és a lőte-

nyőszttéssel felhagytak. Fagygyút 1857-ben évenként 5 ezer bécsi mázsát hoztak be Romániából, a fagygyúfőzdeknél 40 ezer mázsá juh-, kecske- és marha-fagygyú fordult meg (ennek fele Brassó és másik Szeben vidékére esik.) Ebből 12—15 ezer mázsá fagygyú Brassóból és Szebenből Pestre ment és a gyertyaöntők az országban nagyobb részt innét látták el magokat. Ma alig 1 ezer mázsá fagygyú jó be Romániából és a kevés megmaradt fagygyúfőzdeknél nagyon csekély foglalkozása van.

A fagygyútermelés Erdélyben még leginkább Brassó környékén, Hétfaluiban és N-Szeben vidékén, Resinaron, Poplakán, Szelistyén, Valeán, Kákován, Porteseden stb. tartja magát, de mint mondók csekély mértékben, úgy annyira, hogy a míg 1850-től 1866-ig évenként mintegy 15 ezer mázsát csak a n-szebeni piacra hozták, az utóbbi években alig 3 ezer mázsával jelentek meg. Ily körülmények között, a midőn a kínálat a kereslettel teljes ellenmondásban van, fagygyúkereskedésről többé nem lehet szó. A bevásárlás kicsinyben megy és a termelő a gyárossal vagy szappankészítővel közvetlen érintkezésbe lép.

A fagygyúgyertya- és szappankészítés lényegesen az olcsó nyers anyagtól függ. Hazai iparunk ezen, egykor virágzó ágának a változó körülmények következtében tehát okvetetlen hanyatlásnak kellett hogy induljon. A fagygyúgyertya használatán különben is az olcsó, s most már egy háztartásból sem hiányzó petroleum által nagyon meg van szorítva. A közönséges gyertya kiszállítás Magyarországra és névszerint Szebenből és Brassóból Erdély többi részeibe csaknem egészen megszűnt.

A kisiparosok szappangyártása, következtében annak, hogy az osztrák-magyar stearyárok az általuk létrehozott mellékterményből, az úgynevezett „elain”-ból készítik a nélkülözhetetlen czikket, szintén nagy mértékben csökkent.

A keleti kérdés.

A kongressusra mindenfelől elindultak a megbízottak. Bismarck herceg berlini sürgönyök szerint reményét fejezi ki a kongressus sikeréről. A kongressus első munkája az európai Törökországban alakuló új állapot rendezése s az Oroszországnak fizetendő hadi kárpótásra vonatkozik. Ugyancsak berlini hírek azt is akarják tudni, hogy Besszarábia Oroszország által való visszafoglalásába Angolország beleegyezett, ellenben a csár ennek fejében belenyugodott, hogy Angolország a Lévantén foglaljon el egy állomást.

Kocsiba ide hozta, s a jó öreg asszony, ki lefektette őt ide és ágyba.

Ekkor a mellékszobából, melynek ajtaja nyitva volt, belépett ugyanazon öreg asszony egy ural, kinék arca hasonlóan megjelent olykor Fanni álomképei között. Kisdéd termetű, öreges ur volt ez, eszes, kifejezéstejes arccal. A kis ember oda ült Fanni ágya mellé, megfogta kezét, s kérdezte, hogy érzi magát?

S ekkor az öreg asszonyhoz fordulva szőlt: — Most már kedves Jónes asszony tud vagyunk minden veszélyen. Most már nyugton alhatunk ismét. Aztán szeliden megveregette Fanni arcát, azt mondta: „jó gyermek.”

Miután az orvos eltávozott, Fanni meg akarta köszönni Jónes asszonynak, iránta tanúsított jóságát, de Jónes asszony azt mondta, legyen csak csendesen most mindaddig, míg ereje ismét megjön, beszélni ezután is lesz még elég idő.

Igy telt el néhány nap. Fanni üdülése, hálal erőteljes természetének, gyors léptekkel haladt előre.

Az orvos naponta meglátogatta, s mindig elégedettebb arccal nyilváníttotta neki, hogy jó gyermek.

És aztán egy reggel oda ült mrs. Jones a ya mellé, nyájasan megfogta mindkét kezét, s így szőlt:

— Nő kedves gyermekem, beszéljen el nekem valamit életéből. Gondolja, hogy nagyanyja vagyok, a mi éveim száma szerint lehetnék is valóban, vagy gondolja azt a mi igazán is vagyok, olyan jó szívű öreg asszony, ki sokat szenvedett, sokat tapasztalt, s nagyon jól ismeri a cselvetéseket, melyekben ifjú tapasztalatlanúság és szegénység, oly könnyen vesztét találhatja.

Fanni nem igen érlette ez utolsó szavak értelmét, de azt érezte, hogy e vén asszony tiszta

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Drentelen tábornok, a Romániában tartózkodó oroszok parancsnoka, pár nap előtt Kogalniceanutól felvilágosítást kért a román seregnek a pitesti-tirgovesti-szlatinai úton való felállítása iránt. A miniszter azt felelte, hogy ez összpontosítás azért vétetett fogantatba, mert híre szárnyalt, mintha a román hadsereget le akarnák fegyverezni; a kormány indíttatva érezte magát a hadsereget ily erőszakos csíny ellenében biztonságba helyezni, s hozzá tette, hogy Románia kormánya egyáltalán nem ápol ellenséges érzelmeket Oroszország iránt. Drentelen tábornok e válasszal nem volt megelégedve s azon nézetének adott kifejezést, hogy e felállítás azt tanúsítja, hogy a román hadsereg háboru esetén az osztrák-magyar hadsereg elővédét van hivatva képezni; az orosz hadvezénylet kényszerülve van, ezzel szemben megfelelő intézkedéseket tenni. Azóta a románokkal szemben erős orosz csapatok foglalnak állást, s sietve új csapatok is küldetnek. Az oroszok főhadiszállása Plojestben van. Németország még mindig nagy erőfeszítéseket tesz, hogy Romániát a Besszarábiáról való önkényes lemondásra rábírja.

Az oroszok a Kiliától a Duna torkolatáig terjedő vonalon több mint 100 nehéz ágyút, köztük 25 mozsarat helyeztek el útegekben. Romániában nagy hadikészülődések folynak.

Az angol kabinet Athenében élénk sajnálkozásának adott kifejezést a fölött, hogy Görögország a kongressus eldöntésén, mely kongressus nem fogja elmulasztani a görög kérdésre, mint a keleti kérdés alkatelemére szintén kiterjeszteni teljes figyelmét, hadikészülődéseket folytat, melyek egyelőre nem eredményezhetnek mást, mint bizodalatlanságot s aztán esakatkozást. Reméli, hogy a görög kormány kihívó magatartás által nem fogja megnehezíteni azt, hogy a görög kormánynak a kongressusra való meghívására kezdeményeztetsek.

A „Pester Lloyd” egy másik londoni híre tudni akarja, hogy Angolország beleegyezett abba, hogy Antivári Montenegró kezébe jusszon. Ez ellentétes lenne azokkal az — Angolország részéről folyton bizonygatott — állításokkal, hogy a legutóbbi angol orosz megegyezések sem egyáltalán a kongressusnak nem prejudikálnak, sem specialiter monarchiánk érdekeit nem érintik.

Bukarestből a Timesnak meglehetősen furcsa dolgokat jelentenek, melyeknek azonban, bár nem éppen hitelesek, jókora valószínűségök van. A Times levelezője ugyanis a következőket beszéli:

„A 3., 9. és 15. román dorobánczrezd megállotta Pitestit s a környékbeli helységeket más csapatok is vannak elhelyezve. Egy mászaki század Curtea d'Ardisba ment. Küldetése az,

szívéből jó hozzá, és hogy neki mindent elmondhat bátran.

S különben ugyan mi elhallgatni valója is lenne?

És aztán elbeszélte neki mindent a mi elbeszélni valója volt, hogy atyját soha sem ismerte, hogy még azt sem tudja, hogyan hívták, hol lakott. Kérte mrs. Jónest, hogy nyisson fel egy kis táskát, melyben egy pár ékezes volt anyjától, s melyet folytonosan magával hordozott, s megmutatta neki azokat. Beszélte anyjáról, annak haláláról s mindarról, mi vele azóta történt, egész azon percig, midőn mrs. Jónest az ajtó küszöbén, gyertyával kezében megpillantotta, s csakhamar aztán eszméletét veszítette.

Mrs. Jones, a legnagyobb figyelemmel hallgatta az elbeszélést; s e közben letörölte Fanni arcáról, ismét és ismét előtört könnyeit, és magának is nem egyszer törölte meg, megnevetsült szeméit.

Midőn a fiatal lányka bevégezte elbeszélését, homlokán csókolta őt s monda:

— Te, habár még fiatal vagy is, elég szenvedésen mentél már keresztül gyermekem; de annak ez uttal, ha isten is úgy akarja, örökre vége van. Oly oltalmazót küldött számodra, ki ezen túl épp úgy fog gondoskodni róla, mintha saját gyermeke, vagy testvéred lenne.

— Kegyed anyja azon urnak, ki amaz estén megkönnyőrtél rajtam?

— Nem, válaszolt mrs. Jones. Ámbár ugy szeretem őt, mintha fiam volna, s ő anyjaként tisztel engem, még sem vagyok anyja.

Dájkája voltam, s most gazdasszonya vagyok.

— Ki ő? hogy hívják?

— Meg fogsz tudni idővel mindent. Mára már is igen sokat beszélünk.

hogy az Ardis-szoros torkolatait megerősítse, s ez több egyéb csapatmozdulattal együtt, megerősíti azon nézetet, hogy ha a válság Romániában kitör, a román hadsereg az oroszokkal közösen fog működni. A dorobánczok a román hadsereg legjobb részét képezik, és az orosz propaganda nagy tért nyert soraikban. Olyan személyek, kiknek házában sok, különféle ezredekhez tartozó dorobáncz volt beszállásolva, állítják, hogy a dorobánczok nyíltan kimondják, hogy ők sohasem fognak az oroszok ellen harcolni, hogy szövetségeseik voltak a harcmezőn, hogy ugyanazon hitet vallják, hogy ugyanazon hivatásuk: a keleti keresztényeket felszabadítani, s hogy ők el fogják dobni a fegyvert, mielőtt azt parancsolják nekik, hogy szövetségeseik ellen harcoljanak. Egy némelyikük, mikor a bor földolozta nyelvüket, azt is kimondta, hogy már nincs messze az idő, mikor a fejedelmet és a bójárokat ki fogják kergetni az országból s fölcsatják a földet a parasztok közt.

Feleljen érte a Times levelezője. De azt hisszük mégis, hogy a közlemény — különösen monarchiánkban — eléggé figyelemreméltó.

A Politische Correspondenz jelenti Bukarestből: A 11. orosz hadtest előnyomul Pitesti felé, és már Aitnig és Goleisig érkezett. Mint hogy az oroszok oly helyekre is benyomultak, melyeket román csapatok tartottak megszállva, a kormány véres összeütközésektől fél; hogy ezeknek elejét vegye, tegnap parancsot adott a román csapatoknak, hogy Pitestitől Curtea d'Ardis és Tirgovesti felé vonuljanak vissza. (Vagyis az erdélyi határok felé.) Az oroszok hadmozdulatukkal egészen elválták a román hadsereget Bukaresttől. A kormány hivatalosan fog kérdést intézni Oroszországhoz e mozdulat célja iránt, és ha nem kap, vagy kitérő választ nyer, ünnepélyesen tiltakozni fog Oroszországgal támadó föllépése miatt a hatalmak előtt.

A congressus tagjai.

A congressus — egyébiránt jobbára ismert — tagjainak életrajzait következőkben adjuk:

Gorcsakov Mihajlovics Sándor, az orosz birodalom kancellárja, 1798. július 16-án született. Mind Nesselrode gróf attachéja részt vett a veronai congressuson, 1824-ben követi titkár lett Londonban, 1826-ban ügyvivő Florenzben, 1832-ben követi titkár Bécében, 1842-ben követ Stuttgartban, a hol 1850-ben azt a megbízást kapta, hogy Oroszországot a szövetségi gyűlésen is képviselje. Frankfurtban intim viszony kezdődött közte és Bismarck közt. 1854. és 1856. ápr. 26-án, Nesselrode gr. utódjává nevezetett ki.

Két héttel később, a háló szobájában melletti nagyobb szobában kétyelmes karszékekben ült Fanni, hol most már órákon keresztül szabad volt tartózkodnia. Mrs. Jones egyik ablaknál ült és vart.

Fanni egy kicsit izgatott volt, mert azon ur, kinék házában tartózkodott, kérdezte, ha szabad lesz-e őt ma meglátogatnia.

— Mit se féljen gyermekem, szőlt mrs. Jones.

— Nem is félek, felelt Fanni, de daczára e szép ruhának, melybe föllőltetett kegyed, e halvány arccal, s hajam helyett a hálállal fejemen oly borzasztó csunyalú nézek ki.

Mit fogsz mondani mr. Brown?

— Tehát hiu kissé e gyermek? Ki gondolta volna ezt! monda mrs. Jones mosolygva.

Ekkor halkan kopogtattak az ajtón, és mrs. Jones „szabad” kiáltására belépett egy férfi a szobába, kiből Fanni első pillanatra felismerte szabadidőjait. A lányka felakart emelkedni székről, s eleibe menni, de mr. Brown megelőzte szándékában, kezét nyújtván neki s mellette egy széken gyorsan helyet foglalt.

— Nem akarom zavarni kegyedet, szőlt; csak személyesen is meg akarom győződni a felől, hogy valóban a javulás útján van, és hogy nincs terhére e házban mulatni, melyet az esetleg rendelt kegyed számára.

Fanni rebegő szavakban igyekezett köszönetét és halálját kifejezni, de mr. Brown e pár szóval: „kérem ne beszéljünk most arról”, szavába vágott.

Ezután pár közömbös kérdést intézett még hozzá, azzal felállt, kezét nyújtott s távozott.

Brown egész idő alatt, míg látogatása tartott, egyetlen egyszer sem mosolygott; s oly nyu-

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécében: Oppelik Alajos Städt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Volger (Wallischgasse 10.) Rnd. Mosse Publicitische Bureau Budapest. Haasenstein et Volger hirdetés közv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécében Wollzeile 18. és Budapest Szevivtár 5. sz.

Nyitási czikk

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A nemzeti szabadelvű párt, mely akkor Oroszországban diadalmaszkodott s Szebatopol romjait használta föl pedestálul, örömmel látta az orosz kormánypolitika vezetője gyanánt azt az embert, aki nem valami különös előszeretettel Ausztria iránt, tért vissza bécsi állásáról s akkor nem rég mondá híressé vált ötletét: „Ausztria nem állam többé, csak kormány.” Teljes huszonkét éven át vezeti immár Gorcsakov az orosz politikát. Az elkerülhetetlen igazomnál fogva, mely a változókon háborúval a 80 éves aggra nézve járt, megbetegedett, de annyira helyreállt, hogy részvételt a congressuson.

Suvalov Péter gróf, orosz nagykövet a nagy britanniai udvarnál, 1828-ban született, elsőszőr katonai szolgálatba lépett s 1864-ben tábornok lett. Mint katonai attaché Párisban járt, volt hivatalnok a belügyminisztériumban, s a keleti tengeri tartományok főkörmányzója. 1866-ban főnöke lett „ő császári felsége legsajátabb irodája” harmadik osztályának, „más szóval a titkos rendőrségnek. Az állás, melyet Suvalov elfoglalt, a befolyásosb volt. Nem miniszter volt ő, hanem bizalmi férfi. Nyolcz évig volt e helyen. 1873-ban léptették elő nagykövetnek. Előeségei nagy befolyásánál fogva IV. Péternek nevezték. Utóbbi missziója ismeretes.

Oubril Pál, orosz nagykövet a francia udvarnál, egy régi francia családból származik. 1848-ban mint követi titkár ment Bécbe; korán kitűnt diplomaiai képességeinél fogva. Gorcsakov a krími háboru alatt az Oroszország és Ausztria közt a keleti kérdés fölül folyó fontos alkudoásokban engedte, hogy részt vegyen. A háboru után 1856-ban Oubril mint első követi tanácsos Párisba ment, őt 1862-ben megismerkedett Bismarckkal, kivel csakhamar szoros barátságot kötött. 1863-ban jun. 24-én nyújtotta át Berlinben megbízó levélét, mint a porosz udvarhoz kinevezett követ, melyet 1868. február 12-én az észak-német bundnál, 1871. ápril 6-án Vilmos császárnál újított meg. 1871. december 30-a óta mint nagykövet van Berlinben meghitelve. Saját uralkodójának is bizalmas embere levén, egyuttal ki tudta nyerni Vilmos császár hajlandóságát, ki nem rég a fekete Sasrend által tüntette őt ki. Négy év előtt tudvalevőleg elvesztette nejét, s azóta nagyon visszavonulva él.

(Folyt. köv.)

Kossuth a congressusról.

A „Soleil” egy levelezője meglátogatta Kossuthot, ki a congressusról szőlván vele, azon nézetének adott kifejezést, hogy a congressus, sajnósa, bizonyára békét fog előidézni. Ezután így folytatta: „Senki sem kívánja forróbban a háborút, mint én.” Oroszország, hogy becsyágyát kielégítse, vakon rohant a veszedelemba s zsákutczába jutott,

godt, csaknem hideg arccal ült ott, s mondott néhány szót, hogy Fanni könnyekre fakadt, mint a házi ur eltávozott.

— Mi baja gyermek? kérde mrs. Jones.

— Azt hiszem mr. Brown megbánta, hogy házába fogadott, zokogott Fanni.

— Bohó lányka vagy! válaszolt az öreg nő, ő már egyszer ilyen, de majd megszokod azt is. De Fanni nem tudta megszokni Brown hideg, nyugodt modorát, ámbár most már minden napos volt szobájában, s hosszabb időn át mulatott ott, hogy beszélgesse a két nővel.

Igy telt el néhány hét. Az idő kitavaszkodott. A tavasz meghozta a Fanni egészségét, s miként a hia lányka hitte, szépségét is. Fanni e házban, hol minden kívánságát, még mielőtt ki-mondta volna, betöltötték, a mrs. Jones társaságában, kihez gyöngyöden ragaszkodott, a legboldogabb lény lehetett volna, ha nem lett volna oly nagyon búszke.

Ő akkor midőn belátta, hogy ama borzasztó házban nem maradhat tovább, egy percig sem habozott választást tenni a halál és gyátlazat között, és most is elviselhetetlennek tetszett neki oly ember házában tartózkodni, ki az utcáról szedte fel őt, annyival inkább elviselhetlennek, hogy a hozzá hasonló jellemek könnyen igazgatható s gyátlázatra hajló vérmérsékével birva, elhitette magával, hogy Brown ur titokban megbánta tettét.

E gondolat annyira nem hagyott nyugtot neki, annyira üldözte éjjel-nappal, hogy márnem egyszer, félj-meddig el volt határozódva, hogy titkon megszökik s csak az a bizonyosság, hogy Jónes asszony vigasztalhatlan lenne miatta, és tán még rósz, háládatlan leánynak tartaná őt, tartóztaták vissza e szándékától.

(Folyt. köv.)

melyből most nem szabad kieresztelni. Őn azt mondja talán, hogy Németország majd segít rajta, s hogy Bismárknak ugyancsak a kapóra jőne, ha általános világháborút idézhetne föl. Az én hitem szerint a német kancellár gondosan összeszámolta a csapatok számát s erejét, melyek fölött mindenik fél rendelkezésére áll belátta, hogy ő és szövetségesei oly rettenetes koalícióval állanak szemben, hogy inkább attól lehetne tartaniok, hogy vállalkozásuk hajfőrtést szenved, mintsem azt lehetne remélniök, hogy sikerül.

Azért bizonyára mindent hajlandó lesz elkövetni a közvetítésben s Ausztria-Magyarország és Angolország elszálasztandják e kitűnő alkalmat arra, hogy leghehálósabb ellenségeiket összevessék. A mi különösen Andrássy grófot illeti, ő a helyett, hogy a kérdést egészen tekintette volna, eldarabolta, ügyösölve tegyelekbe fejtette, mint-ha magyar hajkebecsről lenne szó, s azt hitte, valami csodás dolgot követ el, ha ezt „az osztrák-magyar érdekek hatalmi körének” nevezi. A józan ész magában megmondhatta volna neki, hogy a keleti kérdést főleg ezen monarchia érdekeinek szempontjából nem lehet eldaráolni.

Osztrák-magyar érdek nem itt van, avagy ott, hanem van mindenütt, az Adriai-, a Fekete-, a Közeptengeren, a Dunánál szintugy mint a Szárvánál, a Balkánban nem kevésbé, mint Konstantinápolyban. De Andrássyknak mindig valaminek különre van szüksége s ezuttal az „esetről-esetre” való eljárás egy méltó párját kívánta föltalálni. Egyáltalán neki a formák iránt roppant szenvedélye van, mint barátjának Bismarcknak is, ki különben legutóbb szintén nem volt valami nagyon szerencsés megválogatásukban. A háromszász-szövetségben, a melybe, nem tudni miért, belekeveredett, Andrássy gróf az ötödik kerék, vagy legfőlebb a statista szerepét játszta. A congressuson szükségkép a német kancellár uszályát fogja hordani, s miután Angolország Oroszországgal kiegyezett, Ausztriának be kellend érnio alárendelt s pusztán szinleges engedményekkel.

Szóval felültek, felültek, fel fognak ülni bennünket. Bele kell találni magunkat a helyzetbe, melyben tehetetlenség és ostobaság jutott; de a felülteknek még sem szabad bizonyos határokon tulmenne, mert különben Bismarck és Gorcsakov is meg találják tudni, hogy e dologba nemcsak Andrássy grófnak van beleszólása. A „Soleil” levelezője erre azt vitatta, hogy a congressus háborúra fog vezetni. „Elvégre önek is igaza lehet, felel föllángzó azemekkel. Kossuth; én is csatlóhatom s Bismarck sem az első államférfi lenne, ki diadalmi mámorában végeztes hibát követ el. Adná Isten! Adná Isten!” (E beszélgetés hitelért természetesen — a „Soleil” felelős.

Fogarasi János.

(1801—1878.)

Hazai tudományosságunk egy derék buzgó, halálig munkás veteránja, Fogarasi János, mint lapunk tegnapi számában már jelezük, kiszorított. Széltűdés vetett véget hasznos életének.

Fogarasi a legidősebb tagjai közé tartozott ugy az akadémiának, mint általában tudományos életünknek. 1801, april 17-én született Felső-Kézsmárk helységében Abaujban. Tanulmányait Szikszón kezdette meg, hol a gymnasium szaktanrendkívül feltűnt tehetséges ifjú nevét örök emlékeztől jegyzőkönyvbe ígatták. Tanulmányait folytatni s befejezni Sárospatakra ment, hol 140 ösztálytársra közé mindíg ő volt az első jeles. Szegény fia volt, ki iskolai pályája költségeit kisebb ifjak oktatásából fedezte s többi közt korán elhunyt jeles nyelvészünk és tudományos utazónk Jászay Pál is az ő tanítványa volt.

Fogarasi az ügyvédi pályára készült. Az 1825—27-ki országgyűlésen az abauji egy követ oldalán, mint írók volt jelen s 1827 végén a kirtáblai jegyzők sorában Szirmay Ádám irodájában mint levéltárnok nyert alkalmazást. De az ügyvédi pálya nem felel meg természetének, egy gazdagabb nemesi családnál nevelői állást vállalt s már akkor megkezdte irodalmi munkásságát, melyet azonnal egy félszázadon át szakadatlanul folytatott.

Hivataloskodását 1841-ben kezdé meg az akkor föllállított váltótörvényszéknél, mint tanácsjegyző. 1848-ban István főherceghez nádori titkárral, a magyar miniszterium megalakultával pedig a pénzügyi miniszteriumhoz tanácsosul hivatott meg. Az akkori pénzügyi tervek nagyobb részét nem csak ő készítette elő az országgyűlésre, hanem az adórendszert is ő ismertette meg az erdélyi követekkel.

A forradalom után vissza akart vonulni a hivatali pályáról, de részint barátai unszolására, részint mivel az akadémiának szüksége volt egy helybenlakó buzgó tagjára, 1850 végén hivatali vállalt, mint tanácsos az ideig. pesti föltörvényszéknél. 1853-ban a pestmegyei törvényszék büntetőügyi tanácsának elnöke lett, — majd a kereskedelmi és váltótörvényszék elnöke egész 1863-ig, midőn a hétszemélyes táblának lón közbirája.

Buzgó teljesítése mellett hivatalos teendőinek rendkívüli munkásságot fejtett ki az irodalom terén is. És pedig két irányban: a nyelvészet és jogtudomány terén is. Nagyobb és feltűnőbb művei: a „Törvénytudományi műszókönyv” (1833), mely az addig igen ingadozó magyar jogtudományi művelvet szabatosságra emelte: „A magyar

nyelvmetaphysikája” (1834), „Magyar-nómet zsebszótar” (1836), „A magyarhon magános törvény-tudomány elemei” Kövy Sándor után (1839. Azóta hat kiadását ért.) „A magyar kereskedési és váltójog” (1841.). „A magyar nyelv szelleme” melyből csak az első kötet jelent meg, mivel 1844-ben megbízatván, hogy Czuczor Gergelyvel készítse el az akadémia nagy szótárt, egész erejét ez utóbbi műnek szentelte, — „A magyarhon orsz. alkotmány főágazata régiebb és újabb időben” (1861) stb.

Ezekon kívül ötven éven át vevőn részt az irodalomban, számos folyóiratban jelentek meg becses dolgozatai, jogi, gazdasági, nyelvészeti értekezései, melyek közül számos nyert jutalmat az akadémiától.

Műveinek értékét különben nem számuk, hanem az adja meg, hogy ujak és pályatörők voltak. E ritka becsű munkásság nem kerülte ki az akadémia figyelmét s Fogarasi már 1838-ban levelező, 1841-ben pedig rendes tagjává választotta. A magyar nyelvben, és pedig a régieben is, kitűnő jártasságának eredménye, hogy a mai helyesírás az akadémiában és az irodalomban az ő elvei szerint alakult.

Mint nyelvész a magyar nyelvészet fő kutfőjének mindig magát a magyar nyelvet vallotta s miennkel rokonoknak vélt nyelvek közül a török-tatárt tartotta bozzánk közelebb állónak, de a sém és árja nyelvek becsét is elismerte a magyar nyelvészet szempontjából.

Tömerdek új szó köszöni neki lételet. Legbecsebb hagyatéka azonban kétségkívül a „Magyar nyelv nagy szótára”, melynek hat roppant kötetét Czuczor elhunytá után egymaga fejezte be.

Áldás és béke lengjen porain!

A TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Torda-Aranyosmegye közg. bizottsági gyűlése.

A f. hó 12-én megtartott közg. bizottsági gyűlés folyamát röviden a következőkben esmeretem: Főispán br. Kemény György. a gyűlést megnyitván, alispán, Miksa Elek terjesztette elő a megye mult havi állapotáról jelentését, amelyből kitűnik: hogy megyénk közgazdasági állapota — daczára a nagy szárazságnak — még eddig kedvező állapotát megtartotta; a tavaszi vetések és kaszálók azonban a szárazságot megsínylették. A közbiztonság kielégítő volt. A megyei központi börtönben május hóban volt 38 fegyenc; elbocsáttatván 31, maradt jelenleg 7 fegyenc. Május hóban beadványi jknyvbe jött összesen 780 ügydarab, a melyek mind ellátást nyertek.

Előterjesztette ezután főjegyző a földmívelési ipar és kereskedelemügyi miniszter urnak 9027 számú rendeletét, a mely szerint a közg. bizottságnak harmadfoku illetősége a m. kir. belügy-miniszteriummal egyetértőleg az iparhatóságok által, az ipartörvény alapján iparügyekben másodfokul hozott határozataira néve is kiterjesztetik; — mi által a közg. bizottságok hatásköre lett kisebb terjesztve.

Az árvaszéki elnök előterjesztése szerint mult hóban beadványi jknyvbe jött 673 ügydarab, a melyek mind elláttak. A gyámság alatt állók létszáma jun. 1-én tesz 7380-at, a gondnokoltak létszáma 3593-at. Az árvai vagyon jun. 1-én tesz az egyes árvai pénztárt illetőleg 24,243 frt 1/2 krt, az összesített árvai pénztárt illetőleg 3956 frt 1/2 krt.

Főorvos Dr. Harmath Márton jelentése szerint, melynek közegészségügyi állapota mult hóban kedvező volt; semmi nemű járványkór által nem zavartatott meg.

A kir. adófelügyelő jelentése rendesen az, melyik soha „kedvezőt” nem jelez: az adóhátralék ilyen s meg volt igen nagy „most is:” ezt fujja mindig az adófelügyelő, ennek illusztrálásul aszámok nagy mennyiségével rendelkezvén mindig. F. év április hóban kitűntetett adóhátralék tett 181,709 frt 36 krt. Erre befizetett májusban 20232 frt 46 krt, marad hátralék 161,476 frt 90 krt. Ebben foglaltatik régiebb tartozás 101,365 frt 83 krt, 1878. I-só adórészlet 60111 frt 07 krt, ehez hozzáadásintandó azonban még a már esedékes vált 1878 II-ik adórészlet 95893 frt 74 krt, a tulajdonképp tartozás tehát május végén 257,370 frt 64 krt. Ha az adóbefizetés eredményét m. év három első havával összehasonlítjuk, akkor a f. évi befizetés 7153 frt 45 1/2 krral kedvezőlenebb, ha pedig a f. év január 1-től május végéig teljesített befizetést a mult év hasonló idejéig hasonlítjuk össze, akkor a befizetés a jelen évben 24856 frt 28 krral rosszabbnak mutatkozik. Az adóbefizetés eredménye tehát „nem kielégítőnek” jellemezhető, a mit az adófelügyelő jelentése szerint elősegített az is, hogy a jelen beállott nagy mérvű inség következtében az adófizetési kötelezettség tekintetében engedélyezett kedvezményhez olyanok is folyamodtak, a kik erre néve — mint tehetők — semmi jogozimmal nem bírtak. S hogy kormányunk a szegény nép érdekeit különösen szívén hordja, eléggé bizonyítja azon intézkedése, a mely szerint — államháztartásunk zilált pénzügyi viszonya daczára — az adóra néve csak május 1-ig engedélyezett fizetési halasztást f. évi aug. 15-ig kiterjesztette.

Kir. tanfelügyelő Moldován Gergely referációjából, mint említésre méltó kiemelem, hogy a

vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a tordai unitarium gymnasiumnak állami tanítészetté átalakítására vonatkozó, a kir. tanfelügyelő és a kolozsvári unit. egyházi képviselő tanács között létrejött szerződést fensőbb jóváhagyásával sanctionálta; s így már örvendetes „bizonyossággá” vált ez intézetnek már a jövő tanévben megnyitása. Mint dícséretes tény kiemelendőnek tartom, hogy mihelyest e gymnasiumnak az állami jelleggel való felruházása eszméje megpendített: az unit. egyházi képviselő tanács a felekezeti szűkebb körben felülemelve az eszmét, mint a mely valószínűsége stadiumának s nevelés ügye emelésére jótékony befolyással lenni igékezett, örömmel dövézölte, s azt — méltányos föltételek szabása mellett — mielőbb valóítani igékezett!

Mint utolsó szakreferens Csekine Béla kir. ügyész havi jelentéséből kiemelem:

Az elítéltek létszáma a mult hóban 11-el szaporodván, összesen 88 elítélt ellen fogatatosított a börtön-büntetés, kik közül 24 kiszabadulván, a hónap végével maradt a börtönben 64 elítélt. A kihágásos elítéltek száma 9-re ment.

Bűnvádi bejelentés mult hóban beérkezett 29; még pedig lopásért 13, csalásért 4, nyilv. erőszakért 3, testi sértésért 2, emberölésért 1, életbiztonság elleni kihágásért 1, gyújtásért 1, magzat elhajlásért 1, sikkasztásért 1, rágalmazásért 1, hivatali hatalommal visszaélésért 1.

Úl's vége d. u. 1/2 órákor.
Tordán, 1878. jun. 12. N. A.

Apró puskatűz.

Mélt. Zeyk József gondnok ur is megtalálta Nobilingjét Szabó Sámuelben; azzal a különbséggel, hogy Szabó S. nem valami vérengző socialdemokrata, épen ezért Zeyk József gondnok urnak nem vétet szemjuhozta: csupán reputációján szerezett volna egy pár cserbát ejteni. Az attentatum elusztorgott, mely azonban a gondnok urnak még egy hajszálát is meg nem görbítette; s nem volt szüksége, hogy fejét és homlokát érez sisakkal fedezze: a legfinomabb nyári szalma kalap is megtette a védő szolgálatot a Szabó S. által szétlővöldözött szosz-golyók ellen.

Nem akarjuk tüzetes bírálat alá venni Szabó Sámuelnek az enyedi „Szemlé”-ben megjelent hosszadalmas cikksorozatát, erre sem időnk sem kedvünk; mi csupán ama benyomásról akarunk számolni, melyet egyszeri elolvasása kedélyünkben hátrahagyott s csak egy-két gondolatunkat akarjuk elmondani, mely az olvasás alatt bennünk fölébredt.

Öszintén bevalljuk, mikép e cikksorozat első közleményében Szabó S. en gardéba állása minket egészen megdöbbentett. Az az elszánt bátorság, önértetes hang, az igazság legerősebb bajnokát is megillető harcias tempo, mely első kilépését kíséri, bennünk ama félelmes gondolatokká ébresztette: hogy itt emberhalál lesz; hanem a második közlemény már teljesen kigyógyított ettől való félelmünkből. Ily harczot, melyet Szabó S. első közleményében megindított, csak az igazság fegyverével lehet teljes diadalra juttatni. Második közleményében már kisiklik az igazság fegyvere kezéből őrös teeségővé lesz, neveltségessé válik. A Foszto Ferencz és Kasza Dániel feliratu cikkekben nincs egy mákszemnyi igazság.

Az elsőben be akarja bizonyítani Szabó S. hogy Zeyk József gondnok urnak nincs igaza, midőn azt állítja: hogy Foszto Ferenczet az enyedi professzorának üldözte ki a gazdagodnokságból; e végre előadja a Foszto Ferencz lemondásának historiját, mely röviden abból állott: hogy mivel ideje lejárt, az ő állása feleslegessé vált: hát ezenlemond. És ez igaz, ha ezt a historiat csupán az előjárósági jegyzőkönyv nyomai után akarja valaki megírni, a hol hihetőleg csak ez az egyetlen indok van bejegyezve; és elhittettné ezt Szabó S. ha husz évvel ezután írta volna meg ezt a historiat; de ma, a mikor még sokan élnek azokból, kik tanui voltak a coulissák mögött történeteknek, — nem lehet elhittetni. Mi sokszor fordultunk meg azon időben az enyedi professorok közt, tudjuk, mily erős agitatio indult meg Foszto Ferencz ellen, leginkább azok részéről, kik utána a főiskola vagyonának kezelését kezdköz korították. Vádak emeltekkel ellene, hogy 3reg, tehetetlen, a dolgok intézésében nem tud magasabb szempontokra emelkedni stb. stb. Tudjuk határozottan, hogy gyűllésnek s azokon kívül is folytonos insultusban részesült, melyeket megundváz az önértetes gazdagodnok, azon ürügy alatt, hogy az ő állása már feleslegessé vált, lemondott. Ebből megtanulhatja Szabó S., hogy a leggyeszebb történeteske hiteles megírására is nem elég a pusztá jegyzőkönyvhez való ragaszkodás, e melé a körülmények, s egyéb kűtfők tanulmányozása is mulhatatlanul megkívánatik — különben a történetész valótlanságot ír.

Nincs igazság a Kasza Dániel című cikkben sem. Nem azt értjük alatta, hogy Kasza Dániel meg ne érdemelne a réshalmazott dícséreteket (ezeknél még többet is érdemel). Abban nincs igaza Szabó S.-nak, hogy Kasza ép oly benső barátja lett volna, mint a minőnek e cikkből rajzolja, mely rajzból határozottan kitűnik Szabó Sámuelnek azon meggyőződése, mely szerint, ha Ka-

sza ma élne, statusunk mai pártolásában, egyenesen mellette foglalna helyet. Ne háborgassa Szabó S. ily hihedelmek és föltételekkel nemes barátunk siri nyugalmát! Mi jobban ismertük Kaszát, mint Szabó S., ha mindjárt nem dícsékedtünk oly számos föla vett levelekkel, mint ő s épen ezért positive állítjuk: hogy ha Kasza ma élne, a történetek után élesebben állna szemben Szabó S. et compval, mint akár melyikünk.

A ki a státusunkban jelenleg „aralkodó” viszályt eredetig felkíséri, az tudni fogja, hogy annak első és legfőbb forrása „a nyolcz évi nem számolás” bűnéből indul ki, ez képezi a sötét hegyzakadást, a honnan e „feketeügy” veszi eredetét. Már a Kasza élete végén reá fordult a közvélemény figyelmé, már az ő életében emelkedtek hangok — eleinte suttogva — hogy a tisztviselők ily nagy mérvű mulasztása tovább nem tartható, a minek súlyát már Kasza is kezdte érezni. Ha a közvélemény hangosabb követelése a Kasza életében tört volna ki, meggyőződésünk szerint, nem lettek volna ily szomorú következményei. Késétség nem szenved, hogy Kasza a közvélemény követeletét igazságosnak tartotta volna, nem úgy, mint Szabó S. et comp. Egész lélekkel neki fekdűt volna, hogy a közhojatsáknak eleget tegyen. Barátságának és eüklösi befolyásának egész súlyával rajta lett volna, hogy azok a számadások a közvélemény megnyugtatóására, mielőbb elkészüljenek. Így szöltöt volna a kezelő tisztviselőkhöz: barátim, most már vége a tréfának és halogatásnak, fogjatok neki számadásaitok tisztázásához, ha terhes a munka, magam irnokotok leszek; dolgozzunk s mielőbb bevégezzén a becsület és kötelesség parancsolta mun-kát, nyugtassuk meg a lázongó közvéleményt. A számadások az ő lelkesítő befolyására csakhamar elkészültek volna s a közvélemény teljesen meg lett volna nyugtatva. Így tett volna Kasza, ha az a szomorú katasztrófa az ő életében tört volna ki.

Hanem mindnyájunk szerencsétlenségére a közvélemény a Kasza halála után emelte föl most már nem suttogó, de követelő hangját s mit tett Szabó S. et comp. annak elnémitására? A helyett, hogy így szöltöt volna Manasszessel: bátya! „a mi igaz, igaz” nem törbetsz ki a számadás kötelessége alól, fekdűj neki, mentd meg magadat és a hozzád tartozókat a gyalázattól, vess véget a sokféle gyanunak, mely ily körülmények közt dusabban felburjánzik a szerbtövisnél; az egész rokonság: én, sógorod, ennek veje, mindnyájan készek vagyunk segédeidül szegődni. A helyett mondom, hogy így tett volna, egész pereputtyostól ő állott az erdő fölél, a megsértettet adván. Hogy merik az én bátyámat számadásra kényszeríteni, ki akkora buzgósággal szolgálta a főiskola érdekeit? Hogy mernek bennünket gyanúsítani? Pedig Szabó S. et comp. bírhattak annyi psychologióval, hogy belássák: mikép a gyanu a nem számolás bűnének természetes következménye volt. Szóval, daczosan szembezállt az igazságos közvéleménnyel. Ime így cselekedett Szabó S. a ki azt mondja, hogy ő egy szív és egy gondolat volt Kaszával.

És menjünk tovább. Minthogy Szabó S. nagybarátja a történelmi vázlatoknak, hadd mondjunk el mi is egy kis történetet. Szabó S. et comp. csakhamar belátván, hogy veszedelem következik az atyafiságra, ha ezen a közvélemény-nel való daczolásban magokra maradnak: elkezdtek mindenfelé agitálni, agitatiojuk a székelő földön talált „legtermékenyebb talajra. Csakhamar megkaparították magoknak az értelmes székely papságot — tisztelet a kivételeknek —; magis sem tudjuk, mivel tudták a természet e józan fiainak szemét annyira bekenni, mikép egyszer csak arra ébredtünk fel; hogy a székelő földön minket, a kik a Bethlen-főtanoda érdekében a nyolcz évi gazdálátlan gazdálkodás tisztába hozatalát sürgettük, elvezettek a Bethlen-főtanoda ellen-ségeinek; meg azokat, a kik éjjel-nappal e gazdálkodás elboronálásán törték elméjüket, a főiskola leghűbb barátai és megmentői gyanánt magasztalták.

Itt nincs vége a kedélyes történetnek. Szabó S. et comp. elhittették az élelmes nagybátyával, hogy ő voltaképp nem is tartozik számadással, hiszen azon szerződésben, melyet Gyarmati Sámuel, akkoron jogtanár a főtanodában, közte és a tanoda közt oly kitűnő bölcsességgel összeállított, nyoma sincs a számadás kötelezettségének. Szabó S. et comp. con amore elúszták, hogy a nagybátya forumról-forumra hurocolja a főiskolát azon kérdésben, ha vajjon köteles-e számolni, vagy nem? míg végre a legfelsőbb forum a következő deliberratumot hozta: „a mi igaz igaz”, a ki közvagyont kezel, köteles sáfárkodásáról számolni. És most jön a legmulatságosabb része a történetnek; ez a számadás végre elkészült azon írtás eredményével, hogy a főiskola épen 10,000 firtal tartozik a nagybátyának. Azok közt, a kik törvénykezésünket minden kritikán alól valónak tartják, vannak, a kik azt állítják, hogy ezt a szép összeget még megnyerheti a főiskolán. Szabó S. nagy kedvelője a népies cadentiáknak; né tessék ehhez gondolni cadentiát!

Historiai vázlatoskái közül csak egyről akarunk megemlékezni, arról, a melyben azt mondja;

hogy br. Kemény István azért akarta mindenáron Bogdán Lajost gazdagodnoknak, hogy Pogány György ne lehessen gondnok az enyedi főtanodánál stb. stb. — természetesen az igazság szempontjából — elhallgatja Szabó S., hogy ő és szövetségesei társai ellenben, azért akarták Pogány Györgyöt minden áron gondnokká választani, hogy legyen a curatortusban legalább egy szál curator, a kiből az atyafiságos szövetség támaszt nyerhesen törekvései kivételére. Vajjon Kasza, a ki intim barát volt Szabó Sámuelhez, secundált volna-e Szabó S.-nek Pogány György gondnokká választásában?!

Vártuk a cikksorozat további folyamában annak behizonyítását, hogy a közelebbi négy év alatt az enyedi főiskola vagyonának kezelő épen 200,000 firtot költöttek el a közalpból, hanem ezzel adós marad. Azt hiszem lesz alkalmunk, a közgyűlésen megtudni, hogy mi az alapja ennek a hízreletésnek s ha csakugyan elkölt ez az összeg, minő okok indították az előjáróságot annak elköltésére. Szabó S.-nek jobb lett volna ezt bevárni s nem compromittálni akarni az előjáróságot.

A Szabó S. hosszadalmas operatumban elmondottak közül csak egy dologhoz adhatjuk beleegyezésünket; csatlakozunk Szabó S.-hez annak kárhoztatásában, hogy az enyedi főiskola vagyonának jelen kezelő maig sem számoltak négy évi sáfárkodásokról; ezt valóban mi is botránynak tekintjük, s míg Szabó et comp. ezt belső kárörömmel veszik: mi a legmélyebb fölháborodással vesszünk tudomást róla. Legyen meggyőződve Szabó S., hogy sorainknak senki sincs, ki e mulasztást szépiteni vagy csak mentegetni is merészelné, sőt ellenkezőleg mi leszünk az első, a kik szoros számadásra kényszerítést sürgetünk és nem félünk, hogy az iskola rövidséget szenvedjen, mert a legközelebbi négy évről megvannak a szükséges documentumok, az előjárósági jegyzőkönyvek rendesen lőnek vezetve, nem röplapocskákon plajbászolással, a mint ez a nyolcz évi nem számolás időszakában történt.

Mind a mellett, hogy ez egyetlen indignatióját Szabó S.-nek aláírjuk, nem mellőzhetjük megjegyezni: hogy nagy tapintatlanság volt tőle ő neki magának tenni e felszólalást; rábizhatta volna más valakire, pl. Dózsa Dénesre, a ki nemcsak jeles tollú író, de lelkes szónok is, még nagyobb pathossl tudta volna előadni a nem számolás bűnét, szükség esetében lelkes philippikákat is tudna tartani ellene az egyházkerületi gyűlésen. Szabó S. által figyelmeztetve e mulasztásra, olvasói között igen számosan vannak, a kik olvasásakor így kiáltanak fel: igaza van Szabó S.-nak, midőn e mulasztás felett oly melegen indulgálódik, de nem kellene elfelednie, hogy ő (tulajdonképen bátyja) nyolcz évi nem számolásal van hátrálékban; és hátrálékban lesz akkor is, ha a mi justitiánk azt a pretendált 10,000 firtot valóságilag megítélne. Hej, ha még egyszer felszínre kerülhetne a mérbellen ocean mélységes fenekéről az a „tengeri kigyó”! (így nevezi t. i. Szabó S. néhai Kasza Dánielnek elvesztett s általa csak mesének tartott naplókönyvét.)

Ime elmondottuk a Szabó S. cikksorozata olvasása alkalmával ébredt némely gondolatainkat, nem azért, hogy a vizsályt szítsuk, hanem, hogy hozzájáruljunk a béke utjának egyengetésére. Szabó S. et comp. mindig és mindenütt az ártatlanság fehé mezében szeretik magokat presentálni, nekünk kötelességünk figyelmeztetni az olvasót, hogy a fehér tunica alatt van egy régi elkopott kabát is, melynek tisztasága nem épen példányzerű. Ezt szükséges tudni azon józaváló és üdvös törekvésű férfiaknak, kik egyházzunk kebelében egy békitő pártot akarnak alakítani. A kibékítés szép műve csak úgy sikerülhet e pártoknak, ha különösen a szereplőket kívülről teljesen ismerik; csak így találhatnak módokat, melyekkel a békességet köztünk helyreállíthatják. Elmondottuk gondolatainkat azért is, hogy megnyugtassuk mélt. Zeyk József gondnok urat, biztosítván őt, hogy amaz erőteljes attentatum hajának egyetlen szálát is meg nem görbítette, még akkorha maulát sem ejtett reputációján, mint a mekkora egy márciusi kis szeplő a hófehér arcon.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. június 13.

— A kolozsvári m. kir. pénzügyigazgatóság által Pálffy Alb. erl. díjtalan adóhivatali gyakornokká neveztetett ki.

— A gyula-felhérvári ügyvédi kamara részéről közhírré tétetik, hogy Patita Rubin a kamara lajstromábafolytatólag bejegyeztetett.

— Dr. Weinberger Lipót marosvásárhelyi lakos honvéd főorvos, saját, valamint Sándor név gyermeke vezetékevének „Szóllósi”-re kért átvezetése, folyó évi 24,059 számú belügyminiszteri rendelettel megengedtetett.

— Gr. Esterházy Kálmán főispán urtól a következő sorokat vettük: „Tiszteletszekerítő ur! A nagyméltóságú belügyminiszter ur a következő felhívást intézte hozzám: A jelenlegi helyzet — tekintettel a külügyi viszonyokban — elutasíthatatlan követeli, hogy a katonai viszonyokról és készülődésekről általában, és különösen az

Arlejtési hirdetés.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a Kolozsvár — pánczélesei és Választ — fodorházi útvonalokon folyó éven építendő, az alább részletezett hidak műszaki munkái f. évi június-hó 18-dik napján d. e. 10 órakor, a megyeházánál megtartandó szóbeli árlejtés útján ki fogják adni.

Kikialtási árak:

- I. A Babúcz pataki hidra 409 frt 86 kr.
II. Az Esküllő pataki hidra 416 frt 60 kr.
III. A Bádoki pataki hidra (csomafái határ) . . . 125 frt 04 kr.

A részletes előmérés, költség számadás, terv és árlejtési feltételek az árlejtés napjáig, a hivatalos órákban a megyei aljegyzői irodában megtekinthetők.

A fejtett hidak egyenként is kiadatnak, azonban az, a ki együttesen vállalkozik, előnyben részesítetik.

Vállalkozni szándékozók tartoznak az árlejtés megkezdése előtt 10% bányapénzt letenni, az árlejtést vezető tisztviselő kezéhez.

Kolozsmegeye alispánjától.

Kolozsvárt, 1878. május-hó 28-kán.

GYARMATHY MIKLÓS, alispán.

JELES IRODALMI UJDONSÁGOK.

Kaphatók:

Stein János

könyv- és zenemű-kereskedésében Kolozsvárt.

A felvidék. FELELET

Grünwald Béla hasonnevű politikai tanulmányára.

Irtá dr. MUDRON MIHÁLY. Ára 1 frt.

JANUS.
Tragédia öt felvonásban.
Irtá CSIKY GERGELY. Ára 80 kr.

A m á g u s z.
Tragédia egy felvonásban.
Ára 40 kr.

Egyetemes földrajz.

Tekintettel az országok természeti, politikai és társadalmi, ipari, kereskedelmi, közlekedési és közművelődési viszonyaira.

Szótárszerű tárgymutatóval

ellátott földrajzi kézikönyv újságolvasók, kereskedők, iparosok, gazdák és általában a művelt magyar közönség számára.

Irták BALLAGI KÁROLY és KIRÁLYI PÁL.

Harmadik kötet; tartalmazza: Franciaország- és a Magyar-bírodalom földleírását és az egész munka szótárszerű tárgymutatóját.
Ára 4 frt.

A három kötetből álló teljes műnek ára 10 frt.

Vier Jahre in Afrika, 1871–1875.

Von ERNST von WEBER.

Mit Abbildungen in Holzschnitt, einem Plane und einer Karte.
Két kötet. Ára 13 frt.

Petrarca's Leben und Werke.

Von Dr. GUSTAV KOERTING. Ára 9 frt 10 kr.

System des Deutschen Privatrechts.

Von C. F. v. GERBER. Dreizehnte Auflage. Ára 8 frt 13 kr.

(48)

China-szörp.

Párisi gyógyszerész Grimaud és társának vastartalú China-szörpje, a két legjobb szörpöt szert foglalja magában, melyet a gyógyszerész ismer, t. i. a china-héjat, a legjobb erőtlenítő szert, a vasat, a vör egyik főelemét. Ez az a párisi orvosok által leggyakrabban ajánlott szörp, melynek és fiatal leányoknak, a kik gyomorbajban, sápkórban, fehérfolyásban, vagy rendetlen tisztulásban szenvednek. Gyermeknek, aggod és oly egyének számára, a kik vérszegénységben vannak, kitűnő hatású, étvágyat csinál, elősegíti az emésztést, a visszajadja a vér természetességét.

(171)

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ-FORRÁS

(4—10)

A leghatásosabb valamennyi keserüvíz között.

H. társában az által különösen előnyösen a többi ismert keserüvíztől, hogy kisebb adagokban hatásos és használata nem okoz

utóbajokat.

Bécs, 1877. Dr. Leidesdorf Miksa, tanár.

Különösen az által tünik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat

és emésztést.

Budapest, 1877. Dr. Korányi Frigyes, tanár s kir.

Valamennyi budai keserüvíz között kellemes íze és jeles hatása által tünik ki: gyomor- és bélhurtnál, megfázott székrekedésnél, alhasi vérpangásnál valamint vértelenségeknek, aranyérről, étvágytalanságnál, stb. 1877. aug. 25.

Dr. Kiss Sándor,

A hatás kivétel nélkül gyors, biztos és ájdalom nélkül.

Wüzburg. Dr. Baró Lichtenfels-Scanzoni, tanár s titkos

1877. Készletben minden gyógyszerár és fűszerkereskedésben. Kolozsvárt: Csiky testvérek, Csiky Imre és Frenkel Gyulánál. Nyomatványok stb. ingyen, a szétküldési igazgatóságnál Budapest.

Remdes adag: egy fél borospohárral.

Temesváry Mór

czipő-gyára Budapest,

királyuteza 2-dik szám

Br. Orsz. ház.

Hölgyek számára:

Regatta féltopán chagr., vagy eberlasting lakorral 2.20
Eberlasting, vagy bür zug cipő magas szárral dupla talppal és lakorral 3.—
Eberlasting fűző topánok, szegezett duplatalppal, lakorral magasan vágott 2.70
Pompadour topán mainai-salonakból, duplatalppal, roccosorokkal, finom díszítve 3.80

(192)

Urak számára:

(3—5)

Bőr és szövettreggeli cipő 1.20
Topánok fényezés, vagy bagaria-bőrrel, szegezett és erőfolt kettős talppal, igen erős 3.80
Topánok legfinomabb chagr. bőrből, díszített lakk-orr és erős talppal 3.80
Vadászeszima vízmentes kettős bagaria-bőrrel, háromsorosan erőfolt talppal 8.60
Chagr., vagy víkezes bőr csizmák, ráncos finom divati, magas szárral 8.60

Megrendelések postai útján, vagy az összeg beküldése mellett a legjobban teljesítettek. Nem tetsző tárgyak készséggel kicseréltetnek. — Részletes árjegyzékek bérmentve küldetnek.

Kapható Stein János könyv- és zeneműkeresk. Kolozsvárt.

(176)

(5—*)

MAGYAR LEXIKON

ÖTVEN FÜZETBEN TELJES.

A második füzet már megjelent.

Az első kívánatra megtekintés végett bérmentve küldetik meg.

Kapható Stein János könyv- és zeneműkeresk. Kolozsvárt.

(439)

(10—50)

Üzlet-megszüntetés

általános kiárulás!

A jelenlegi kedvezőtlen időviszonyok miatt, elhatároztam régen fennálló és jó hírű öröndő

divat-árú-üzletemet véglegesen megszüntetni.

Ezen üzlet, melynek készletét csak most újítottam meg, gazdag választékkal rendelkezik, minden kigondolható divat ezikkel, selyem, gyapjú, szőr, gyapott- és vászon-kelmékkel, kész férfi- és női-fehérművekkel, szalagokkal, lábbelik, keztyűk, asztalneműk, paplan, matrátz, pipere s számtalan itt elé nem sorolható árukkal sat. s. remélem, hogy miután az üzletfelhagyási szándék gyors keresztülvitele tekintetéből, az áratok aránylag igen jutányosokra, sőt tetemesen lezállítottakra szabtam,

a n. érd. városi és vidéki női és férfi közönség minden igényének teljes megelégedésre lesznek képesek megfelelni.

Gámentzy János,

főter gróf Teleki Domokos-ház Kolozsvárt.

Fontos gyapjutermelek- és gyapjukereskedők számára.

Alulírt társaság üzletének most megkezdődő tízedik évében elvállal mindennemű gyapjút egy gyászszertű mosás, valamint bizományi eladás végett és esekély kamat mellett előlegeket ad. Raktári és biztosítási díj ingyen. A közönség alatt hozzájuk küldött gyapjuk a pálya- és hajállomásokról általunk szállítanak el. Az osztályozás és mosás sorszerint gyorsan történik s egyenként szigorúan elkülönöztetik. Az eladás bel- és külföldi gyárosoknak a lehető legjobb árakon eszközöztetik. — Programok kívánatra bérmentesen küldetnek.

A társaság augusztus hónapban itt mindennemű gyapjában gyapju árverezést (Auctio) is szándékozik tartani, mi előtt a közelebbi részletek később közölhetetnek.

Első magyar gyapjumosó és bizományi részvénytársaság BUDAPESTEN.

Visontai Kovács László, elnök.

(198)

(4—10)

Sauer Józsefné,

jelesen vizsgázott okleveles bába,

ajánlja szülésznői szolgálatát.

Társalg magyar és német nyelven.

Lakása: beltorontó 5 sz.,

a kegyesrendiek templomával szemben, a királyuteza szegletén.

(196)

(4—6)

Becsek Jánosné,

szül. Schmiedt Károlina,

ajánlja magát

mint

okleveles bába,

beszél magyarul és németül.

Lakása: kül-tordantó 3 sz., a görög-sikátorral szemben.

Valódi

Wilhelm-féle

Gyógyszerként az év minden szakában használható.

Gyógyszerként az év minden szakában használható.

osz- és kösvény-ellenes

VÉR-TISZTÍTÓ TEA.

(Tisztítja a vért csú- és kösvény ellen.)

Egyetlen, biztosan ható vértisztító szernek van elismerve.

A cs. k. udvari korlát-
nokság engedélyével, az
1858 december 7-én
kelt végzés alapján

Ezen tea az egész szervezetet megtisztítja, áthatja, mint semmi másféle szer, a test részét, s belhasználat folytán eltávolítja belőle minden tisztátalan kórokozóanyagot; hatású és biztosan tartós.

Gyökereken győzött csatát, kösvényt, gyermekleket más illat makacs bajt, folyton gyönyörű sebeket, valamint nem és bőrkülső betegségeket, gőrsöket, a testen és arcon bőrszemet és hajszárvos dagadtakat.

Rendkívül jó sikert mutatott a tea máj- és lépdegán ellen, valamint aranyeres bajoknál, sápkórban, heves ideg- és csukló-fájdalmakban, szán gyomorsorban, székrekedésben, alhasi dugulásban, hűdajokban, magkúlművel, tehetetlenség és fehérfolyásos esetekben, stb.

Szenvedések, minők gőrdy, mirigydagánat gyorsan és tökéletesen gyógyítottak a tea kitáró élvezete által, mert szelid, olvasztó és vizelethajtó szer.

Csalhatlan bántulatos sikerek.

Wilhelm Ferencz, gyógyszerész urnak Neunkirchenben Bécs mellett.

Wocheiner-Feistritz (Krain), 1. október 1872.

Tekintetes úr! Ismét szíveskedem van mintegy három eszmagra önnek "vértisztító teájából," mintán a kitűnő és "Wilhelm-csú- és kösvényellenes vértisztító teának" nevezett szer kézzel hozatala és használata után, annak jeles hatásáról meggyőződtem. Kérem a vértisztító teát postai útjánvét mellett kifizetni.

Tisztelettel:

Jerala János, káplán.

Wilhelm Ferencz, gyógyszerész urnak Neunkirchenben Bécs mellett.

Blumenthal, Temesmege, Magyarban, 1. október 1872.

Kérek önnek, Wilhelm-féle csú- és kösvényellenes teájából, melynek gyógyhatásos sikeréről már meggyőződtem, még három nyálábót postai útjánvét mellett.

Tisztelettel:

Fischer Ferencz, magy. kir. postamester.

Wilhelm Ferencz, gyógyszerész urnak Neunkirchenben Bécs mellett.

Tuschkau Pilsen mellett, 1. október 1872.

Ha korábban ismerem yala önnek "csú- és kösvényellenes vértisztító teáját," már rég mekkülföldt volna sok éves bajomtól és sok forinttal, melyet egészenem helyreállítás végett kidobtam, gazdaságban lennék. Eddig firtatásból Prágából hozattam e megbeszélhetetlen szer, ma egyenesen önök fordulok, kérvén, hogy postafordultáit tizenkét nyálábót utánvét mellett küldeni szíveskedjék.

Tisztelettel: alázatos szolgáló

Dízl József.

Wilhelm Ferencz, gyógyszerész urnak Neunkirchenben Bécs mellett.

Gutenstein, 1. október 1872.

Küldjön nekem minél előbb két nyáláb Wilhelm-féle csú- és kösvényellenes vértisztító teát, mint rendezem, postai útjánvét mellett. Látom, hogy önnek teája nélkül nem élhetek többé.

Tisztelettel:

Haselsteiner Flórián, 43 sz. a Klostertalban.

Az oly számos elismerő iratok folytatása közelebbre fog következni, mert lehetetlen egyszerre mindanyat hozni.

Óvás hamisítás és rászédés ellen.

Megvétel szíveskedjék a n. é. közönség törvényes végzésre és célszerű ágról, mely minden nyáláb köztelen felvételre, hogy hamisítások által rá ne szedhetők.

A valódi Wilhelm-féle csú- és kösvényellenes vértisztító tea csak Wilhelm-csú- és kösvényellenes vértisztító teát tartalmaz. Neunkirchenben Bécs mellett vagy a hírlapokban szűrt reklámokhoz képest: Egy 8 adagra osztott, orvosi utasítás szerint készített pakét ára különböző nyelven írt használati utasítással együtt 1.00. külön öngy- és bátya 1.10. kr.

A t. közönség köynöme tekintetéből Wilhelm-féle csú- és kösvényellenes vértisztító tea kapható még:

Kolozsvárt: VALENTINI A. gyógyszer-nél.

Abudbányán: Vlade N. né.

Aradon: Tones és társánál.

Besztercen: Kelp Frigyes, Tergovits

és Zintz, Dietrich és Plischnernél.

Bálasfalán: Schöszl Károly, gyógyszer.

Brassóba: Jekelius N. gyógyszerésznél.

Földváron: Robert Fr. gyógyszer.

Gyula-Fehérvárt: Fröhlich, gyógyszer.

Lékénzén: Schöszl Fr. gyógyszer.

Maros-Vásárhelyt: Bucher Miksánál.

Nagy-Bányán: Haracek J., gyógyszer.

Nagy-Enyeden: Binder Agoston gyógyszer.

Nagy-Szebenben: Thalmayer Frigyesnél.

Romanban: (Moldova) Dányi József, gyógyszer.

Szegesvárt: Tentsch J. B. né.

Szász-Régenben: Leonhád J. né.

Szászvároson: Reckert Károly, gyógyszer.

Szászsebenben: Reinhard J. C. gyógyszer.

Szerdahelyt: Schimmert Chr. Fr.

Vajda-Hunyadon: Acker Frigyes

Verepatakon: Moldován Lajos

Vizaknán: Cronberg János